

ตำรวจไทย 4.0

ยก Thailand 4.0 กลายเป็น กระแสติดปากกันในขณะนี้ แทบทุกวงการ เหมือนเมื่อช่วง 2 ปีที่ผ่านมาที่มักติดปากกับคำว่าเข้าสู่ AEC โดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลเร่งปลุกกระแสสังคมทุกช่องทาง ให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตื่นตัวและยังเร่งผลักดันแผนพัฒนาชาติระยะยาวไว้ เพื่อรองรับการเป็น Thailand 4.0 โดยสั่งให้ภาครัฐเร่งขับเคลื่อนให้ปรากฏผลจับต้องได้ จึงไม่แปลกที่วันนี้ .. จะมีคำพูดแนว 4.0 ของภาคส่วนราชการต่าง ๆ ออกมาให้เห็นกันอย่างเอิกเกริก เช่น อุตสาหกรรม 4.0 การศึกษายุค 4.0 การแพทย์ยุค 4.0 การคมนาคมขนส่งยุค 4.0 และที่ขาดไม่ได้คือ ตำรวจยุค 4.0 !!!

อะไรคือ Thailand 4.0

ขณะที่ทุกคนพูดถึง Thailand 4.0 จนติดปาก แต่เชื่อว่าในใจใครอีกหลายคนอาจแอบคิดว่า มันคืออะไร??

พูดง่าย ๆ ก็คือ โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลไทย ที่แยกความแตกต่างกันตามแต่ละยุคสมัย

เริ่มต้นกันที่ Thailand 1.0 ช่วงนั้นรัฐก็จะเน้นการลงทุนทางภาคเกษตรกรรม เช่น ทุเรียน ทุเรียน ทุเรียน ทุเรียน ทุเรียน ส่วนการส่งออกสมัยนั้นยังเป็นแค่พวกไม้สัก ไม้สัก ไม้สัก ไม้สัก ไม้สัก

ต่อมาก็เป็น Thailand 2.0 ที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมเบาแต่หันมาใช้แรงงานจำนวนมากแทน เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ อะไรพวกนี้ และในช่วงที่เราอยู่กันขณะนี้ ก็คือ Thailand 3.0 เป็นยุคของอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก มีการพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น เน้นเรื่องผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ แผงวงจรไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ ในการส่งออกต่างประเทศ

ส่วน Thailand 4.0 เป็นยุคที่รัฐบาลต้องการเร่งยกระดับรายได้ประเทศจากปัจจุบันที่อยู่ในระดับปานกลาง ให้อยู่ในระดับสูง หลังจากที่เราเจอ อยู่ในยุค 3.0 มากกว่า 50 ปี ทั้ง ๆ ที่อดีตในช่วง พ.ศ.2500-2536 เศรษฐกิจของไทยเรามีการเติบโตขึ้นสูงถึงระดับ 7-8% ต่อปี แต่หลังจาก พ.ศ.2537 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เศรษฐกิจไทยเติบโตขึ้นเพียง 3-4% ต่อปีเท่านั้น เศรษฐกิจยุค 3.0 จึง 'รวยกระจุก จนกระจาย' กลายเป็นการพัฒนาที่ไร้ความสมดุล รัฐบาลจึงต้องหันมาใส่ใจ เร่งพัฒนาปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจกันยกใหญ่ เพื่อให้เราก้าวข้ามจาก Thailand 3.0 ไปสู่ Thailand 4.0 ให้ได้ใน 3-5 ปีนี้

หลักคิดยุค 4.0 ก็คือ

- เปลี่ยนแนวคิดการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากที่แต่ก่อนเราลงมือทำมาก แต่ได้ผลตอบแทนน้อย มาเป็น ลงมือทำน้อย ๆ แต่ได้ผลตอบแทนมหาศาล
- เอาความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดัน และนำนวัตกรรมเข้ามาช่วย เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าไปสู่การบริการมากขึ้น

- ใช้การพัฒนาเปลี่ยนแปลง แบบ New -S-Curve ด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ ยุค 4.0 จึงเป็นยุคที่เทคโนโลยีจะเข้ามาเป็นพระเอก ในโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

- มุ่งเน้นการพัฒนาสู่ภาคบริการ

ความท้าทายของงานตำรวจยุค 4.0

แม้ยุค 4.0 จะมุ่งเน้นเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ เน้นรายได้ของประเทศ เน้นเศรษฐกิจของชาติ แต่ถ้ากลไกการขับเคลื่อนยังพุ่งไปข้างหน้า โดยไม่ห่วงเรื่องความปลอดภัย ก็เหมือนรถที่เร่งความเร็ว ยิ่งเร็ว ยิ่งเสี่ยงต่อความเสียหาย ดังนั้น การสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง จะเป็นหลักประกันการลดความเสี่ยง และเพิ่มความมั่นใจที่จะพุ่งตัวไปข้างหน้าอย่างปลอดภัย

บทเรียนการก่อเหตุที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในอดีตต่าง ๆ นานา ทั้งการก่อวินาศกรรม เช่นกรณีศาลพระพรหม หรือ ปริมาณอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับชาวต่างชาติ และที่เกิดจากน้ำมือคนต่างชาติในไทยที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จนดูเหมือนเรื่องปกติในแต่ละวัน เป็นเพียงสัญญาณเริ่มต้นให้เห็นว่า มิติความมั่นคง (Security function) ส่งผลต่อ มิติเศรษฐกิจ (Economic function) เพียงใด ดังนั้น ตำรวจยุค 4.0 จึงต้อง "รู้ทัน" และ "ตามทัน" การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการรับมือ การก่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือ E-Crime ที่มีขีดความสามารถในการเข้าแทรกแซง คุกคาม ระบบงานที่ใช้เทคโนโลยี อิเลคทรอนิกส์ อย่างไร้ขีดจำกัด ตั้งแต่การสแกนเบอร์ข้อมูล ไปจนถึงการโจรกรรมข้อมูล และการยกยอกทางการเงินในอากาศ ซึ่งในไทยเคยมีการก่อเหตุแฮกเกอร์แอบเข้าระบบ easy banking ของธนาคารชื่อดังแห่งหนึ่งเมื่อปี 2557 หรือการปลอมแปลงบัตรเข้าสู่ระบบ ATM กว่า 3,000 ตู้ของธนาคารออมสินฉกเงิน 12 ล้านบาท เมื่อเดือนสิงหาคมปี 2559 เป็นต้น นอกจากนี้ สถานการณ์การก่อการร้ายและการก่อวินาศกรรมทางเทคโนโลยี E-Terrorism ที่มีแนวคิดในการเข้าคุกคาม โจมตีระบบของทางราชการ การทำลาย การล้วงข้อมูล การเรียกค่าไถ่ หรือแม้กระทั่งการใช้ Social media เข้าโจมตี หรือทำสงครามทางจิตวิทยาแบบเข้าถึงเตียงคู่ต่อสู้ ก็เป็นเรื่องไม่ไกลเกินคาด สำหรับประเทศไทยที่เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการตอบโต้ของกลุ่มชาติพันธุ์ขัดแย้ง ด้วยความเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคและอยู่ในชัยภูมิที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของโลก ยังไม่รวมสถานการณ์อาชญากรรมจากการตกลานว่างงาน อันเนื่องจากการใช้ระบบเทคโนโลยีหุ่นยนต์เข้ามาทำงานแทนมนุษย์ในภาคอุตสาหกรรม และภาคการเกษตร ต่าง ๆ

ตำรวจในยุค 4.0 จึงจำเป็นต้อง

1. เป็นตำรวจมืออาชีพ และใช้มืออาชีพในงานตำรวจ
- มีเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะความชำนาญด้านเทคโนโลยี ที่พร้อมต่อการไล่ตามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งอาจจำเป็นต้องพึ่งอาสาสมัครจากภาคเอกชน หรือพึ่งพามืออาชีพกลับใจ เข้ามาร่วมในการรับมือ สืบสวน โต้ตอบ ประปราม โจมตี และโต้ตอบ ทั้งในเชิงป้องกันและปราบปราม

- มีมือนิติวิทยาศาสตร์รองรับ อย่างเพียงพอ ต่อปริมาณงานที่จะเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะการรองรับการตรวจพิสูจน์ทางชีวภาพ Biometric ที่หลากหลายชาติพันธุ์ในอนาคต

- ดำรวจหลายภาษา จะกลายเป็นเรื่องจำเป็นต่อการสื่อสาร รองรับปริมาณชาวต่างชาติที่จะตกเป็นผู้เดือดร้อน ผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหาเพิ่มสูงขึ้น ตามสภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภาคพื้นฐานอย่างอังกฤษ และจีน

2. เข้าสู่องค์กรธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

หลักคิดเรื่อง “ทำน้อยได้มาก” บ่งบอกแนวคิด ในการบริหารงานราชการที่ต้องปรับตัวให้ ต้นทุนถูก ได้ผลเร็ว คลอบคลุม สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายหรือดีกว่า ดังนั้น การปรับองค์กรตำรวจเข้าสู่ระบบการบริหารงานแบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-transaction regulations หรือการทำธุรกรรมราชการโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามกฎหมาย พ.ร.บ.ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 ที่ช่วยลดล็อกเงื่อนไขการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ แทนเอกสารในงานราชการโดยไม่ต้องกลับไปแก้กฎหมายเดิม ๆ จะกลายเป็นนวัตกรรมใหม่ที่ช่วย ลดเวลา ลดขั้นตอน ลดการใช้เอกสาร ลดภาระการจัดเก็บต่าง ๆ มาทดแทนการบริหารงานแบบเอกสารแบบเดิม ๆ ที่ล่าช้ามากขึ้นตอน สิ้นเปลี่ยนพื้นที่จัดเก็บ นอกจากนั้น ระบบ E-transaction regulations ยังตอบโจทย์งานตำรวจ ในภาคการบริการความคุ้มกันป้องกันปราบปราม เช่น การออก และแจ้งหมายจับอิเล็กทรอนิกส์ในงานสืบสวนปราบปราม การสอบปากคำอิเล็กทรอนิกส์ในงานสอบสวน การลงประจำวันอิเล็กทรอนิกส์ในงานบริการประชาชน โดยผู้เสียหาย หรือประชาชนไม่ต้องเสียเวลามารอพบพนักงานสอบสวน หรือตำรวจที่โรงพัก แต่สามารถใช้แอปพลิเคชัน นั่งให้การที่โรงพักได้เลย ทั้งนี้ รวมถึงงานอื่น ๆ ตามแต่จะประยุกต์ใช้ เป็นต้น ปัจจุบัน หน่วยงานราชการที่ประสบความสำเร็จได้รับเสียงชมในการใช้ E-transaction regulations คือ ระบบการชำระภาษีอิเล็กทรอนิกส์ของสรรพากร และปัจจุบัน หน่วยงานเดียวของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้รับการปลดล็อกจาก คณะกรรมการธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใช้ E-transaction regulations ได้ตั้งแต่ปี 2557 คือ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

3. มีเครือข่ายเชื่อมโยง

การเชื่อมโยงระบบการสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศ โดยเฉพาะข้อมูลข่าว ข้อมูลคดี ข้อมูลอาชญากรรม ข้าราชการ การประสานงาน ที่สามารถเชื่อมโยงต่อกันทั้งในหน่วยงานในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานราชการในประเทศ และหน่วยงานอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเรื่อง จำเป็น เพราะปัจจุบัน อาชญากรรมทุกประเภท ตั้งแต่กลุ่มก่อการร้ายต่าง ๆ จนถึง กลุ่มอาชญากรรม มิจฉาชีพ ต่างยกระดับความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่าย และพึ่งพากันอย่างเห็นได้ชัด เพื่อก้าวพ้นเงื่อนไขการผ่านแดน และป้องกันการปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะ กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มค้าอาวุธ กลุ่มยาเสพติด กลุ่มธุรกิจฟอกเงิน เป็นต้น ดังนั้น ระบบเครือข่ายความเชื่อมโยงของตำรวจยุค 4.0 จึงต้อง...

- เป็นระบบ หนึ่งองค์กร หนึ่งระบบ โดยเฉพาะ ระบบข้อมูลอาชญากรรม ที่ต้องเป็นระบบเดียวที่มีเอกภาพ และเป็นระบบที่แข็งแกร่ง เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ และการใช้งานของหน่วยปฏิบัติ รวมถึงสะดวกต่อการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แทนการพัฒนา ระบบที่เจริญเป็นหย่อม ๆ ทันสมัยเป็นบางแห่ง และตัดปัญหาภาระที่จะต้องทำงานงานซ้ำซ้อนหลายระบบในภารกิจเดียว ให้กับหน่วยปฏิบัติที่เป็นจุดแตกหัก อย่างสถานีตำรวจ

- ระบบสารสนเทศต้องสามารถตอบสนองแบบ real time เพื่อสนับสนุน เจ้าหน้าที่ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ภาคสนามในขณะนั้นได้อย่างทันทั่วทั้ง การตอบสนองข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็ว อาจช่วยลดความสูญเสีย ทั้งทรัพย์สิน ชีวิต และร่างกายทั้งต่อเจ้าหน้าที่แบบประชาชนผู้บริสุทธิ์

- มีแผนแม่บทงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ แบบ S-Curve การกำหนดแผนยุทธศาสตร์จะเป็นหลักประกันการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วย ทั้งด้านงบประมาณ การขับเคลื่อน การพัฒนาปรับเปลี่ยนระบบให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมถึงมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหลักก็ครั้งก็คนก็ตาม

4. Re-form ระเบียบกฎหมาย

ตำรวจจะไม่มีวันปรับตัวเข้าสู่ยุค 4.0 ได้ทันต่อวิวัฒนาการของอาชญากรรมได้เลย ถ้าติดกับดักกฎหมายดั้งเดิม ที่ไม่เคยแก้ไข และติดบ่วงการใช้อำนาจตามกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจของเจ้าหน้าที่ ทั้งการตรวจค้น จับกุม ควบคุมเขตอำนาจ ความเหลื่อมล้ำ ชำช้อน ของหน่วยงานเป็นต้น ชื่อนี้ จึงเป็นโจทย์ยาก ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องหาทางแก้แบบตรงนี้ ทั้งกระแสนั้นทุนทางสังคม ต้นทุนการต่อรองระหว่างหน่วยงาน ...เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานอย่างคล่องตัว ตอบสนองภารกิจตามที่ประชาชนคาดหวังได้อย่างแท้จริง

5. สื่อสาร เข้าถึง เข้าใจ พัฒนา

ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นกลยุทธ์พระราชทานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่มีความ classic และใช้ช่วงชิงชัยชนะได้ในทุกเหตุการณ์ โดยเฉพาะในสังคมยุค 4.0 ที่เทคโนโลยีการสื่อสารจะเป็นนวัตกรรมตัวแม่ ที่ย่นโลกให้เล็กลงแค่เอื้อมถึง และย่นเวลาแค่กระพริบตา เหตุการณ์จากมุมโลกหนึ่ง จะถูกเผยแพร่ในอีกมุมโลกหนึ่งต่อผู้คนนับล้านได้ในเวลาไม่ถึงนาที ดังนั้น ตำรวจจึงต้องใช้ระบบนวัตกรรมเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเริ่มจากการเข้าถึงประชาชนเสียก่อน ดังนั้น การใช้ Social media ในการทำ Operation Information จึงเป็นหัวใจสำคัญ ที่จะสื่อสารเข้าถึงใจประชาชนอย่างไรก็ดี Social media ก็จะเป็นเครื่องมือสำคัญของประชาชนในการตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

ดังนั้น การสร้างความเข้าใจ จึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะ การตอบโต้ หรือชี้แจง การสื่อสารข้อมูลสาธารณะที่เสี่ยงต่อความเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง นอกจากนั้น การสร้างความเข้าใจในเรื่องระเบียบกฎหมาย เพื่อลดการกระทำผิด การเข้าใจสิทธิของประชาชน และตัวเจ้าหน้าที่ เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน ก็เป็นสิ่งที่จำเป็น และสำคัญที่ตำรวจไม่ควรมองข้าม

การสื่อสารสู่การพัฒนา โดยเฉพาะในระดับท้องที่ ที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน เป็นสิ่งจำเป็นลำดับต่อมา .. ไม่มีงานตำรวจที่ไหนจะประสบความสำเร็จ โดยปราศจากความร่วมมือจากประชาชนได้..

การก้าวสู่ความเป็น Thailand 4.0 จึงไม่พ้นหน้าที่ยามรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศอย่างตำรวจ ที่ต้องคอยคุ้มกัน ให้ทุกภาคส่วนมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามต่าง ๆ นานา ให้สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ ตำรวจจึงต้องทำความเข้าใจว่า “บทบาทของตำรวจในยุค 4.0 อยู่ตรงไหน จะวางตัวอย่างไร และจะเดินอย่างไร เพราะถ้าเราไม่เข้าใจตัวของเราเอง ก็อย่าหวังจะเรียกร้องให้คนอื่นเข้าใจ และสุดท้ายต้องตกอยู่ในฐานะ ยามต้นทุนต่ำของสังคม เป็นตำรวจตกยุค อยู่ทั่วไป”